

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ТА ПРОЦЕС

УДК 343.13, 378.147

DOI <https://doi.org/10.32782/2408-9257-2025-4-14>

Калінніков О. В.,

доктор філософії, адвокат, докторант

Київського університету інтелектуальної власності і права

Національного університету «Одеська юридична академія»

<https://orcid.org/0000-0003-4337-833X>

OSINT У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ IN ABSENTIA: АНАЛІЗ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ

OSINT IN CRIMINAL PROCEEDINGS IN ABSENTIA: ANALYSIS OF COURT PRACTICE

У даній науковій роботі автором на підставі відповідного методологічного інструментарію досліджено національну судову практику використання OSINT у кримінальному провадженні за відсутності підозрюваного, обвинуваченого (in absentia) як під час спеціального досудового розслідування, так і спеціального судового провадження. Проаналізовано окремі аспекти кримінального провадження за відсутності підозрюваного, обвинуваченого (in absentia) в частині підстав, умов та особливостей його здійснення. На підставі аналізу кримінальних проваджень in absentia, які здійснюються за відсутності підозрюваного, обвинуваченого визначено, що з огляду на їх специфіку практично в кожному провадженні, як на стадії досудового розслідування, так і на стадії судового провадження є можливість і необхідність використання інформації (відомостей) з загальнодоступних джерел, зокрема, за допомогою OSINT. На підставі наукових праць вітчизняних та іноземних вчених досліджено поняття OSINT та його змістовну характеристику. Визначено, що OSINT є загальновідомим методом збору інформації через відкриті джерела та її обробки, який має довгу та багату історію. Досліджена судова практика (ухвали і вирокі щодо розгляду обвинувальних актів за відсутності обвинуваченого та ухвали слідчих суддів) свідчить про започаткування використання OSINT у кримінальному провадженні за відсутності підозрюваного, обвинуваченого (in absentia). Проте станом на теперішній час триває процес напрацювання судової практики, на яку має вплив ще не велика кількість вироків за процедурою спеціального судового провадження, в яких зазначено про використання інструментарію OSINT, переважна більшість яких не оскаржується. З'ясовано, що в останній час збільшується кількість наукових та фахових заходів для суддів, прокурорів, адвокатів як на національному рівні, так і міжнародному, що свідчать про те, що питанню подальшого використання OSINT у кримінальному провадженні доцільно приділяється велика увага, що буде сприяти досягненню завдань у кримінальному провадженні за відсутності підозрюваного, обвинуваченого (in absentia).

Ключові слова: OSINT, спеціальне досудове розслідування, спеціальне судове провадження, кримінальне провадження за відсутності підозрюваного, обвинуваченого, розвідка з відкритих джерел, in absentia.

In this research paper, the author uses the relevant methodological tools to study the national judicial practice of using OSINT in criminal proceedings in the absence of a suspect or an accused person (in absentia) both during a special pre-trial investigation and special court proceedings. The author analyzes certain aspects of criminal proceedings in the absence of a suspect or an accused person (in absentia) in terms of the grounds, conditions and peculiarities of their implementation. Based on the analysis of criminal proceedings in absentia conducted in the absence of a suspect or an accused person, the author determines that, given their specific nature, almost in every proceeding, both at the pre-trial investigation and at the trial stage, there is a possibility and need to use information (data) from publicly available sources, in particular, through OSINT. Based on the scientific works of domestic and foreign scholars, the author examines the concept of OSINT and its substantive characteristics. It is determined that OSINT is a well-known method of collecting information through open sources and processing it, which has a long and rich history. The studied court practice (rulings and verdicts on consideration of indictments in the absence of the accused and rulings of investigating judges) indicates the beginning of the use of OSINT in criminal proceedings in the absence of the suspect or accused (in absentia). However, as of today, the process of developing judicial practice is ongoing, which is influenced by a small number of verdicts

under the special court procedure, which indicate the use of OSINT tools, the vast majority of which are not appealed. It is established that recently the number of scientific and professional events for judges, prosecutors, and attorneys-at-law has been increasing both at the national and international levels, which indicate, however, that it is advisable to pay great attention to the issue of further use of OSINT in criminal proceedings, which will contribute to achieving the tasks in criminal proceedings in the absence of a suspect or accused person (*in absentia*).

Key words: *OSINT, special pre-trial investigation, special court proceedings, criminal proceedings in the absence of a suspect, accused, open source intelligence, in absentia.*

Питанню наукового осмислення OSINT, в тому числі, стосовно використання цього інструментарію у кримінальному провадженні присвятили свої роботи, зокрема, такі дослідники: С.В. Албул, І.В. Басиста, В.В. Білоус, І.О. Биков, Ю.О. Виходець, Л.В. Гаврилюк, А.В. Гутник, О.В. Дуфенюк, О.Ю. Іохов, І.І. Карташов, А.О. Кисельова, В.В. Крикун, О.А. Кожевнікова, О.О. Кожушко, Я.Ю. Кондратьєва, Д.В. Ланде, Є.Д. Лук'янчикова, О.В. Манжай, О.В. Минько, В.О. Михайлов, О.В. Одерія, В.Т. Оленченко М.І. Пашковського, Н.Ф. Ржевська, П.С. Романько, Г.К. Тетерятник, О. О. Торбас, А.Я.Хитра, Т. С. Яровой.

При цьому, різноманітні аспекти кримінальне провадження за відсутності підозрюваного і обвинуваченого (*in absentia*) у своїх наукових працях досліджували, в тому числі: О.В. Баулін, О.І. Верещак, В.І. Галаган, І. В. Гловюк, О.М. Дроздов, Т.Г. Ільєва, І.З. Калька, Р.Л. Кислюк, В.М. Кіяниця, М.П. Климчук, О.В. Кубарева, Д.В. Коперсак, С.І. Кравченко, О.П. Кучинська, О.В. Лазукова, М.І. Луцюк, М.В. Мазур, О.В. Мазур, О.В. Маленко, В.Т. Маляренко, В.І. Маринів, О.О. Нагорнюк-Данилюк, О.І. Назарук, М.Я. Никоненко, І.В. Обороньова, Є.М. Пеліхос, Д.П. Письменний, В.О. Попелюшко, В.В. Рец, В.В. Рожнова, Д.О. Савицький, О.Ю. Татаров, А.С. Треккє, Л.Д. Удалова, Ж.В. Удовенко, Т.Г. Фоміна, Н.П. Черняк, І.В. Черниченко, С.С. Чернявський, С.Л. Шаренко, Д.М. Шишман, О.Г. Шило, Д.О. Шумейко, О.Г. Яновська та інші.

Водночас, зважаючи на активне розповсюдження практичного використання OSINT в багатьох сферах дане дослідження є необхідним та актуальним для подальшого наукового осмислення використання OSINT у кримінальному провадженні за відсутності підозрюваного і обвинуваченого (*in absentia*),

Кримінальне провадження за відсутності підозрюваного, обвинуваченого (*in absentia*),

яке складається з спеціального досудового розслідування та спеціального судового провадження здійснюються на певних підставах та умовах.

З огляду на приписи ст. 297¹-297⁵, 323 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України) кримінальне провадження *in absentia* здійснюється на підставі ухвали слідчого судді, суду щодо кримінальних правопорушень, передбачених певними статтями Кримінального кодексу України, стосовно повнолітнього підозрюваного, обвинуваченого: 1) який переховується від органів слідства та суду на тимчасово окупованій території України чи на території держави, визнаної Верховною Радою України державою-агресором, з метою ухилення від кримінальної відповідальності; 2) який оголошений у міжнародний розшук; 3) стосовно якого уповноваженим органом прийнято рішення про передачу його для обміну як військовополоненого та такий обмін відбувся [1].

У кримінальних провадженнях, які здійснюються за відсутності підозрюваного, обвинуваченого часто використовуються інформація (відомості) з загальнодоступних джерел, збір якої здійснюється за допомогою певних інструментів, зокрема, OSINT.

Поняття «OSINT» на теперішній час є відносно уніфікованим у міжнародній спільноті, який розуміється здебільшого всіма однаково, як розвідка з відкритих джерел (Open-Source Intelligence – OSINT), яка полягає у зборі інформації з джерел, які є загальнодоступними, включаючи інформацію, отриману із засобів масової інформації (газети, радіо, телебачення тощо), професійні та академічні тексти (статті, тези конференції та ін.), а також публічні дані (урядові звіти, демографічні дані, різні виступи тощо) [2, с. 9].

Як зазначають іноземні дослідники OSINT є найпростішим методом збору інформації, який є формою збору даних через відкриті

джерела (інтернет, телерадіомовлення, газети тощо) та їх обробки [3].

Інструменти OSINT є цінними інструментами для збору відповідної інформації в Інтернеті, а тому впровадження методів OSINT не лише покращує якість отриманої інформації, але й зменшує ризик помилок або упередженості в результатах, забезпечуючи більш точні та надійні дані [4, с. 3278].

На переконання іноземних науковців OSINT має довгу та багату історію. Так, дослідження Фульхаге свідчить, що в США структурований збір та використання загальнодоступної інформації існував вже з 1863 року, коли було засновано Бюро військової розвідки. Ця діяльність полягала в більш ніж простому читанні газет, і була спрямована на отримання уявлення про соціальні, технічні, економічні та військово-політичні аспекти супротивника з цих відкритих джерел [5].

Слід погодитися з Михайловим В.О., який зазначає, що у мережі інтернет накопичилась велика кількість інформації, яку можна та потрібно використовувати при розслідуванні злочинів, зборі інформації про особу злочинця та вивченню цифрових слідів [6, с. 143].

Коновалова Д.О. вказує, що OSINT є важливим інструментом у кримінальному провадженні, що дозволяє ефективно виконувати аналіз у багатьох аспектах: пошук інформації про осіб, компанії, інфраструктуру, перевірка достовірності фактів, встановлення геолокації тощо [7, с. 681].

Відтак, OSINT є необхідним інструментом для збору загальнодоступної інформації, яка повинна більш ширше використовуватися у кримінальному провадженні за відсутності підозрюваного, обвинуваченого (*in absentia*).

З огляду на наведене вкрай важливим є позиція науковців та судів щодо правової оцінки інформації з загальнодоступних джерел.

Латиш К.В. вказує, що проблема оцінки даних з Всесвітньої мережі Інтернет на цей час перебуває на етапі становлення та формування; міжнародна практика визнає таку інформацію як доказ, але в якості підтвердження контексту вчинення воєнних чи інших міжнародних злочинів, тобто суди поки що обережні в наданні оцінки таким доказам [8].

Басиста І.В., Л.В. Гаврилюк, А.В. Гутник, А.Я. Хитра вважають, що за існуючими вимогами КПК України цифрові дані з відкритих джерел (OSINT) повинні оцінюватися з точки зору належності, допустимості та достовірності і лише у сукупності та взаємозв'язку з іншими доказами та використовуватися як непрямі докази у сукупності та взаємозв'язку з іншими даними, які прямо викривають обвинуваченого у вчиненні інкримінованого йому злочину [9, с. 237].

Велика Палата Верховного Суду сформувала певну позицію щодо використання у кримінальному провадженні як доказів роздруківок з мережі «Інтернет», які можуть бути отримані у кримінальному провадженні, в тому числі, за допомогою інструментів OSINT.

Так, доводи захисника щодо сумнівів у належності як доказів роздруківок з мережі «Інтернет», використаних у вирокі, Велика Палата Верховного Суду вважала безпідставними, оскільки роздруківки з мережі «Інтернет» суд першої інстанції належним чином оцінив з точки зору належності, допустимості, достовірності і використав їх як непрямі докази у сукупності та взаємозв'язку з іншими даними, які прямо викривали кожного із засуджених у вчиненні інкримінованих їм злочинів [10].

За критеріями пошуку в Єдиному державному реєстрі судових рішень: «OSINT» AND «спеціальне досудове розслідування», «OSINT» AND «спеціальне судове провадження», «OSINT» AND «*in absentia*» та «OSINT» встановлено та проаналізовано наступне.

Соборний районний суд міста Дніпра від 30.05.2025 у вирокі за результатами спеціального судового провадження *in absentia* у справі №201/15893/23, провадження № 1-кп/201/347/2025 прийняв до уваги використані як докази у кримінальному провадженні дані, в тому числі, щодо зайняття посади пов'язаної з впровадженням стандартів освіти у навчальному закладі, який створено окупаційною владою, які надані органом досудового розслідування із відкритих джерел, зібрані за допомогою розвідки з відкритих джерел (OSINT) відповідно до «Протоколу Берклі», який окреслює мінімальні стандарти для пошуку, збирання, зберігання, перевірки та аналізу відкритих джерел. Відповідно до вказаного протоколу,

серед іншого, не потребує дозволу слідчого судді здобуття відомостей з електронних інформаційних систем або її частини, доступ до яких не обмежується її власником, володільцем або утримувачем або не пов'язаний з подоланням системи логічного захисту. Проведення огляду інформації, яка міститься у відкритому доступі, її хід і результати фіксуються у відповідному протоколі огляду. Під час її проведення відображається хронологічна послідовність зберігання інформації чи доказів, а також з метою встановлення належної системи цифрового збереження, виготовляється доказова копію електронного документа, яка зберігається на окремий носій інформації (даний вирок за відомостями Єдиного державного реєстру судових рішень не оскаржувався) [11].

Жовтневий районний суд м. Запоріжжя у вирокі від 04.04.2024 за результатами спеціального судового провадження *in absentia* у справі №331/4290/23, провадження № 1-кп/331/236/2024 використав у якості доказу протокол огляду від 16.03.2023 інформації, розміщеної у Всесвітній мережі Інтернет, зокрема, щодо встановлення OSINT-спільнотою Molfar імен осіб, відповідальних за реалізацію теракту на рівні виконавців (даний вирок за відомостями Єдиного державного реєстру судових рішень не оскаржувався) [12].

Жовтневий районний суд м. Дніпропетровська у вирокі від 21.05.2024 за результатами спеціального судового провадження *in absentia* у справі №201/7700/23, провадження № 1-кп/201/363/2024, залишеним без змін ухвалою Дніпровського апеляційного суду від 13.08.2024 та постановою Верховного Суду від 22.05.2025, прийняв до уваги і використав як докази у кримінальному провадженні дані, які надані органом досудового розслідування із відкритих джерел, зібрані за допомогою розвідки з відкритих джерел (OSINT) відповідно до «Протоколу Берклі» щодо встановлення фактів: «створення т.зв. «Міністерство по делам гражданской обороны, чрезвычайным ситуациям и ликвидации последствий стихийных бедствий» та «призначення обвинуваченого на посаду в «МЧС ДНР» [13].

Тернопільський міськрайонний суд Тернопільської області у вирокі від 12.09.2024 у справі №607/18729/23, провадження

№1-кп/607/1124/2024 за результатами здійснення спеціального судового провадження дійшов висновку, що винуватість обвинуваченого доводиться, у тому числі, наступними оголошеними та проаналізованими в судовому засіданні матеріалами кримінального провадження: витягом з розвідки на основі відкритих джерел (OSINT, GetContact), з якої вбачається що у розділі «Руководит или является членом организации» вказано «Територіальне управління державної судової адміністрації в Запорізькій області» (даний вирок за відомостями Єдиного державного реєстру судових рішень не оскаржувався) [14].

Жовтневий районний суд м. Дніпропетровська у вирокі від 01.04.2025 за результатами спеціального судового провадження *in absentia* у справі №201/15255/23, провадження № 1-кп/201/337/2025 за результатами здійснення спеціального судового провадження визнав доказами певні дані, які надані органом досудового розслідування із відкритих джерел, які зібрані за допомогою розвідки з відкритих джерел (OSINT) відповідно до «Протоколу Берклі» стосовно добровільного зайняття і перебування обвинуваченої на момент судового провадження на посаді так званого «начальника управління образования администрации города Мариуполя» згідно з відомостями «Єдиного государственного реестра юридических лиц РФ» (даний вирок за відомостями Єдиного державного реєстру судових рішень не оскаржувався) [15].

Івано-Франківський міський суд Івано-Франківської області за результатами здійснення спеціального судового провадження у вирокі від 05.12.2024 у справі № 344/19008/24, провадження № 1-кп/344/1360/24 призначаючи покарання обвинуваченій врахував OSINT-аналіз матеріалів про фізичну особу №4/1-2350 від 29.09.2022, з якої вбачається, що обвинувачена була курсанткою Луганського державного університету внутрішніх справ, працювала на посаді поліцейського сектору реагування патрульної поліції (даний вирок за відомостями Єдиного державного реєстру судових рішень не оскаржувався) [16].

Аналіз вироків за результатами спеціального судового провадження за відсутності обвинуваченого надає можливість дійти, зокрема, наступних висновків:

– в Єдиному державному реєстрі судових рішень наявні поодинокі вирoki за процедурою *in absentia*, в яких міститься посилання на OSINT (станом на момент дослідження вирoki за критерієм пошуку: «OSINT» AND «in absentia» – 8);

– суди визнають доказами дані, які отримані із відкритих джерел, які зібрані за допомогою розвідки з відкритих джерел (OSINT) відповідно до «Протоколу Берклі»;

– під час спеціального судового провадження OSINT використовується як докази на підтвердження, в тому числі: створення незаконних органів влади на тимчасово окупованій території; зайняття обвинуваченим посади у незаконних органах влади, створених на тимчасово окупованій території; вчинення обвинуваченим протиправних дій, тощо;

– переважна більшість вироків за результатами спеціального судового провадження не оскаржується в апеляційному та касаційному порядку, що приводе до відсутності правових висновків Верховного Суду стосовно доказів, отриманих за результатами використання OSINT.

Крім того, в межах даного дослідження проаналізовані наступні ухвали слідчих суддів щодо використання OSINT на стадії досудового розслідування.

Слідчий суддя Снятинського районного суду Івано-Франківської області в ухвалі від 29.05.2025 у справі № 351/642/25, провадження №1-кс/351/216/25 при розгляді клопотання слідчого про накладення арешту на майно врахував, що проведеними OSINT заходами встановлено, що особа, з якою ОСОБА_7 вів діалог, являється – ОСОБА_8 та на підставі чого дійшов висновку, що у ході проведення досудового розслідування отримано відомості, які вказують, що до вчинення вказаних злочинів може бути причетним громадянин ОСОБА_8 [17].

Ухвала слідчого судді Шевченківського районного суду м. Києва від 21.03.2025 у справі № 761/10611/25 (провадження № 1-кс/761/7622/2025) про продовження строку тримання під вартою обставини свідчить, що підставами обґрунтовано підозрювати особу у вчиненні вказаного кримінального правопорушення є, в тому числі, довідка за результатами OSINT-дослідження до № 4/1/1-15543 від 12.12.2024 щодо діяльності юридичної особи,

в якій зазначено: «вказане підприємство може бути одним із головних підрядників розробленого між рф та Іраном проекту «Лодка» по виробництву ударних безпілотників» [18].

Слідчим суддею Оболонського районного суду м. Києва в ухвалі від 22.05.2024 у справі № 756/6356/24 (провадження № 1-кс/756/1334/24) про надання дозволу на проведення обшуку в рамках кримінального провадження було зазначено, що за допомогою пошуку з використанням OSINT інструментів та обліків НПУ встановлено осіб, які можуть бути причетні до вчинення зазначеного злочину [19].

В ухвалі слідчого судді Печерського районного суду м. Києва від 22.11.2024 у справі № 757/54180/24-к (провадження № 1-кс-46097/24) про тимчасовий доступ до речей і документів, які містять охоронювану законом таємницю зазначено, що зі змісту запиту компетентного органу Федеративної Республіки Німеччини від 24.06.2024 про надання міжнародної правової допомоги у кримінальній справі № 230 UJs 45/24 та долучених до нього документів вбачається, що за допомогою OSINT-пошуків був ідентифікований сервер IP-адресою HOMER_1, який належить російському VPN-провайдеру ІНФОРМАЦІЯ_8 [20].

В ухвалі слідчого судді Київського районного суду м. Одеси від 22.04.2025 у справі № 947/1080/25, провадження № 1-кс/947/5565/25 про відмову у скасуванні арешту майна зазначено про те, що у ході проведення OSINT заходів, було встановлено що банківська картка HOMER_5 належить банку «Моно Банк», та зареєстрована на гр. ОСОБА_4 [21].

Ухвала слідчого судді Київського районного суду м. Харкова про обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою від 13.12.2024 у справі № 953/7910/24, провадження 1-кс/953/9077/24 містить посилання, що підставами для обґрунтованої підозри ОСОБА_6 у вчиненні кримінального правопорушення є зібрані у кримінальному провадженні докази, в тому числі: матеріали OSINT міжнародної фундації «Global Rights Compliance» [22].

Дуже активно використовується при вирішенні питань про надання слідчим суддею дозволу на здійснення спеціального досудового розслідування.

Так, слідчий суддя Жовтневого районного суду міста Дніпропетровська в ухвалі від 03.04.2025 у справі № 201/3730/25, провадження № 1-кк/201/1396/2025 щодо надання дозволу на здійснення спеціального досудового розслідування виходив з того, що наявність обґрунтованої підозри підозрюваного у вчиненні інкримінованого йому кримінального правопорушення повністю підтверджується зібраними у кримінальному провадженні доказами, в тому числі, OSINT аналізом – протоколами огляду від 12.07.2024, 15.02.2024, 12.09.2023 року у ході яких оглянуто публікації щодо «Результатов выборов, проводимых на территории Донецкой Народной Республики, Запорожской и Херсонской областей» та «осуществления приема граждан депутатом Дебальцевского совета» [23].

Слідчий суддя Центрального районного суду м. Миколаєва в ухвалі від 28.02.2025 у справі № 490/4132/23, провадження №1-кк/490/1116/2025 розглядаючи клопотання слідчого щодо надання дозволу на здійснення спеціального досудового розслідування виходив з того, що підозра у вчиненні кримінального правопорушення є обґрунтованою і підтверджується зібраними матеріалами кримінального провадження, зокрема, довідкою щодо перевірки особи «ОСОБА_10» за системою пошуку «OSINT» від 07.10.2024, згідно якої отримано відомості щодо повних персональних даних та підтвердження факту використання псевдоніму [24].

Слідчий суддя Херсонського міського суду Херсонської області в ухвалі від 17.10.2024 у справі №766/17433/24, провадження №1-кк/766/8476/24 розглядаючи клопотання слідчого щодо надання дозволу на здійснення спеціального досудового розслідування у кримінальному провадженні виходив з того, що наявність обґрунтованої підозри у вчиненні підозрюваним злочину підтверджується зібраними у кримінальному провадженні доказами, а саме: «проведенням аналізом «OSINT» щодо ідентифікації військовослужбовця зс рф ОСОБА_6 та встановлення його приналежності до військового підрозділу «Херсон» ПВК «ІНФОРМАЦІЯ_2» [25].

Проаналізовані ухвали слідчих суддів свідчать, зокрема, про наступне:

– OSINT активно використовується у кримінальному провадженні за відсутності під-

озрюваного, обвинуваченого під час досудового розслідування;

– під час досудового розслідування OSINT використовується при вирішенні питань, зокрема: обшуку; накладення та скасування арешту; обрання запобіжного заходу; тимчасового доступу до речей і документів, які містять охоронювану законом таємницю; здійснення спеціального досудового розслідування, тощо;

– на стадії досудового розслідування OSINT використовується з метою: встановлення особи і її можливої причетності до кримінального правопорушення; встановлення протиправної діяльності юридичної особи; визначення власника майна; встановлення майна; підтвердження наявності обґрунтованої підозри підозрюваного у вчиненні інкримінованого йому кримінального правопорушення; виконання запитів про надання міжнародної правової допомоги; наявності підстав обрання запобіжного заходу за відсутності підозрюваного; ідентифікування серверу IP; наявності підстав і умов здійснення спеціального досудового розслідування тощо.

Слід також звернути увагу на постійне проведення наукових та тематичні заходів суддів, які свідчать про те, що питанню подальшого використання OSINT у кримінальному провадженні.

Так, 22.02.2024 під час заходу у Тренінговому центрі прокурорів України на тему розслідування воєнних злочинів із використанням дослідження інформації з відкритих джерел (OSINT) суді Верховного Суду зазначити, що метод OSINT вже неодноразово використовувався під час розслідування злочинів, у тому числі й воєнних, і довів свою ефективність, водночас в судах досі не є поширеною практика використання цифрових доказів як беззаперечних [26].

При цьому, у Національній школі суддів України спільно з Консультативною місією Європейського Союзу на постійній основі проходять тематичні вебіари для суддів місцевих та апеляційних судів стосовно використання доказів, отриманих з відкритих джерел (OSINT), зокрема, у розрізі практики підготовки судових рішень із застосуванням таких доказів [27].

Також, 27.06.2024 та 08.04.2025 судді Верховного Суду відвідували м.Гаагу (Нідерланди), де обговорювалися важливі теми щодо залучення цифрових технологій для отримання доказів та їх подальшого використання в суді, а також

питання стосовно використання даних з відкритих джерел (OSINT) у кримінальних провадженнях [28, 29].

Крім того, під час заходу 26.05.2025 за участю судій Верховного Суду, адвокатів обговорювалося питання правомірності використання в суді доказів, отриманих із відкритих джерел (OSINT) та звернута увага на необхідності вдосконалення законодавства у цій сфері, доцільності запровадження обов'язкової відео фіксації процесу отримання інформації з інтернет-ресурсів як додаткової гарантії достовірності доказів [30].

Таким чином, проведене дослідження надає можливість дійти наступних висновків. OSINT є необхідним інструментом для збору загальнодоступної інформації, який має величезний потенціал, а тому його практичне використання у кримінальному провадженні, особливо за

відсутності підозрюваного, обвинуваченого (in absentia) повинно розвиватися.

Аналіз судової практик свідчить про те, що у правозастосовній діяльності розпочато процес активного використання OSINT у кримінальному провадженні за відсутності підозрюваного, обвинуваченого (in absentia) як на стадії досудового розслідування, так і спеціального судового провадження. Водночас привертає увагу не велика кількість вироків за процедурою спеціального судового провадження, в яких зазначено про використання інструментарію OSINT, які у переважній більшості не оскаржуються.

Наукові заходи та тематичні заходи за участю суддів, прокурорів та адвокатів свідчать про те, що питанню подальшого використання OSINT у кримінальному провадженні приділяється велика увага, що є вкрай важливим і не обхідним на теперішньому етапі розвитку України.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. Верховна Рада України: [сайт]. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>
2. Торбас О.О. OSINT при розслідуванні кримінальних правопорушень: підручник. Одеса: Видавництво «Юридика», 2024. – 180 с.
3. Yong-Woon Hwang, Im-Yeong Lee, Hwankuk Kim, Hyejung Lee, Donghyun Kim. Current Status and Security Trend of OSINT. DOI: <https://doi.org/10.1155/2022/1290129>
4. Arnaldo Miguel Zambrano Pisco, Francisco Alexander Lozada López, Humberto Antonio Gonzalez Jimenez. Guía básica teórica y práctica de uso de herramientas OSINT. Pol. Con. (Edición núm. 104) Vol. 10, No 3 Marzo 2025, pp. 3268-3280. DOI: <https://doi.org/10.23857/pc.v10i3.9288>
5. Block L. The long history of OSINT. Journal of Intelligence History, 23(2), 95–109 (2023). DOI: <https://doi.org/10.1080/16161262.2023.2224091>
6. Михайлов В.О. Питання використання методів OSINT у криміналістиці. DICTUM FACTUM № 2(10), 2021 с.137-144
7. Коновалова Д.О. OSINT – інструменти, що використовуються суб'єктами розслідування. II – Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю «ПРОКІЇВ» (м. Київ, 03-04 грудня 2024 р.). 845 с. с. 681-683.
8. Латиш К.В. Особливості використання цифрових даних OSINT у міжнародній практиці. Сучасні реалії протидії воєнним злочинам: набутий досвід та погляд в майбутнє: матеріали панельної дискусії VII Харківського Міжнародного юридичного форуму 25 вересня 2023 року. Київ: Алерта, 2023. 146 с.
9. Басиста І.В., Гаврилюк Л.В., Гутник А.В., Хитра А.Я. Використання цифрових даних з відкритих джерел під час розслідування кримінальних правопорушень: окремі аспекти. Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького. – Серія: Право. – 2024. – Випуск 17. с. 227-243. DOI: <https://doi.org/10.33098/2078-6670.2024.17.29.227-243>
10. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 28.02.2024 у справі № 415/2182/20, провадження № 13-15кц22. Єдиний державний реєстр судових рішень: [сайт]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117555176>
11. Вирок Соборного районного суду міста Дніпра від 30.05.2025 у справі №201/15893/23, провадження № 1-кп/201/347/2025). Єдиний державний реєстр судових рішень: [сайт]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/127762351>
12. Вирок Жовтневого районного суду м. Запоріжжя від 04.04.2024 у справі №331/4290/23, провадження № 1-кп/331/236/2024. Єдиний державний реєстр судових рішень: [сайт]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118116755>

13. Вирок Жовтневого районного суду м. Дніпропетровська у справі №201/7700/23, провадження № 1-кп/201/363/2024. Єдиний державний реєстр судових рішень: [сайт]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/119249750>
14. Вирок Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області від 12.09.2024 у справі №607/18729/23, провадження №1-кп/607/1124/2024. Єдиний державний реєстр судових рішень: [сайт]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/121599242>
15. Вирок Жовтневого районного суду м. Дніпропетровська від 01.04.2025 у справі №201/15255/23, провадження № 1-кп/201/337/2025. Єдиний державний реєстр судових рішень: [сайт]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/126243558>
16. Вирок Івано-Франківського міського суду Івано-Франківської області від 05.12.2024 у справі № 344/19008/24, провадження № 1-кп/344/1360/24. Єдиний державний реєстр судових рішень: [сайт]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/123535737>
17. Ухвала Снятинського районного суду Івано-Франківської області від 29.05.2025 у справі № 351/642/25, провадження №1-кп/351/216/25. Єдиний державний реєстр судових рішень: [сайт]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/127714647>
18. Ухвала Шевченківського районного суду м. Києва від 21.03.2025 у справі № 761/10611/25 (провадження № 1-кп/761/7622/2025). Єдиний державний реєстр судових рішень: [сайт]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/126035663>
19. Ухвала Оболонського районного суду м. Києва від 22.05.2024 у справі №756/6356/24, провадження № 1-кп/756/1334/24. Єдиний державний реєстр судових рішень: [сайт]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/119384671>
20. Ухвала Печерського районного суду м. Києва від 22.11.2024 у справі №757/54180/24-к, провадження № 1-кп-46097/24. Єдиний державний реєстр судових рішень: [сайт]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/123366320>
21. Ухвала Київського районного суду м. Одеси від 22.04.2025 у справі № 947/1080/25, провадження № 1-кп/947/5565/25. Єдиний державний реєстр судових рішень: [сайт]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/126872050>
22. Ухвала слідчого судді Київського районного суду м. Харкова від 13.12.2024 у справі № 953/7910/24, провадження 1-кп/953/9077/24. Єдиний державний реєстр судових рішень: [сайт]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/123760355>
23. Ухвала слідчого судді Жовтневого районного суду міста від 03.04.2025 у справі № 201/3730/25, провадження № 1-кп/201/1396/2025. Єдиний державний реєстр судових рішень: [сайт]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/126343025>
24. Ухвала Центрального районного суду м. Миколаєва в ухвалі від 28.02.2025 у справі № 490/4132/23, провадження №1-кп/490/1116/2025. Єдиний державний реєстр судових рішень: [сайт]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125555261>
25. Ухвала Херсонського міського суду Херсонської області від 17.10.2024 у справі №766/17433/24, провадження №1-кп/766/8476/24. Єдиний державний реєстр судових рішень: [сайт]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/122379187>
26. Судді ВС у ККС долучилися до обговорення особливостей розгляду цифрових доказів із відкритих джерел у суді. Верховний Суд: [сайт]. URL: <https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/news/1560926>
27. OSINT-докази в судах: судді Гаазького суду надали роз'яснення. Національна школа суддів України: [сайт]. URL: <https://nsj.gov.ua/ua/news/osint-dokazi-v-sudah-suddi-gaazkogo-sudu-nadali-roz-yasnennya/>
28. Судді ВС ознайомилися з міжнародним досвідом розгляду кримінальних справ щодо вчинення воєнних злочинів. Верховний Суд: [сайт]. URL: <https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/news/1628909>
29. Розгляд справ про міжнародні злочини: судді ВС відвідали з ознайомчим візитом Нідерланди. Верховний Суд: [сайт]. URL: <https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/news/1788426/>
30. Специфіку кримінальних проваджень щодо злочинів, пов'язаних зі здійсненням господарської діяльності у взаємодії з державою-агресором, висвітлив суддя ВС у ККС. Верховний Суд: [сайт]. URL: <https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/news/1816794/>

Дата першого надходження рукопису до видання: 23.07.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 26.08.2025

Дата публікації: 26.09.2025